

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขของ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านภายหลัง
การดำเนินงานตามกลยุทธ์อาสาสมัครเชิงรุก

ผู้เขียน

นายราเชนทร์ จันรินคำ

ปริญญา

สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญประภา ศิริโรจน์

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษา 1) ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านภายหลังการดำเนินงานตามกลยุทธ์อาสาสมัครเชิงรุก และ 2) บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านภายหลังการดำเนินงานตามกลยุทธ์อาสาสมัครเชิงรุก กลุ่มตัวอย่างคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ราบ จำนวน 225 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนเมษายน - ตุลาคม 2555 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติไคสแควร์

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ต้องการทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน ต้องการมีความรู้ด้านสุขภาพ และช่วยเหลือผู้ที่เจ็บป่วยในชุมชน อสม.ได้รับการยอมรับจากทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ประชาชน และผู้นำชุมชน การเป็น อสม.ทำให้มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพประจำ การเป็น อสม. ส่งผลต่อเวลา และชีวิตประจำวันบ้าง อสม.ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า ภาระงานอยู่ในระดับปานกลาง และไม่เกินความสามารถที่จะทำได้ และที่สำคัญที่สุดกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า ถ้าหากทางราชการไม่สนับสนุนค่าป่วยการ 600 บาท ก็จะเป็น อสม. ต่อไป

2) การปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขของอาสาสมัครสาธารณสุขทั้ง 3 ด้านคือ การวางแผนงาน การประสานงาน และการประเมินผลงาน พบว่า อสม.มีส่วนร่วมในการทำทุกกิจกรรมมากกว่าร้อยละ 80 ได้แก่ การวางแผนการทำงาน การจัดประชุมวิชาการวัน อสม.แห่งชาติ การประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำในชุมชน และการแจ้งผลการดำเนินงาน แต่ก็มีในส่วนของผลงานบางกิจกรรมที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ การจัดทำศูนย์สาธารณสุขมูลฐานในชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูลโรคภัยไข้เจ็บ การบันทึกการทำงาน และการนำเสนอผลงาน

3) บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขพบว่า แต่เดิมบทบาทของ อสม.ในชุมชนจะไม่มากเท่าที่ควรเป็นการทำงานแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ส่วนใหญ่จะทำงานอยู่ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) ซึ่งถือเป็นงานเชิงรับที่ต้องรอการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ แต่ภายหลังจากมีปรับการทำงานตามกลยุทธ์อาสาสมัครเชิงรุกเมื่อปี พ.ศ. 2552 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการทำงานของ อสม. จากเชิงรับเป็นเชิงรุกซึ่งดูเป็นการดำเนินงานที่มีความละเอียดซับซ้อนมากขึ้น โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นพี่เลี้ยง และพบว่ามีการทำงานครบตามกลยุทธ์อาสาสมัครเชิงรุกในทุกกิจกรรมจริง แต่ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพราะถึงแม้จะมีการดำเนินงานกิจกรรม แต่ก็มีทั้งส่วนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม และบางส่วนก็ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรม

จากผลการศึกษาครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผน และการสนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขต่อไป

Independent Study Title Opinions on the Performance of Public Health Volunteers
After the Implementation of the Proactive Volunteer
Support Strategies

Author Mr. Rachen Khanrinkham

Degree Master of Public Health

Independent Study Advisor Assoc. Prof. Dr. Penprapa Siviroy

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) the opinions on the performance of public health volunteers after the performance of public health volunteers in the village the implementation of the proactive volunteer support strategies and 2) the role of public health volunteers in the village after the implementation of the proactive volunteer support strategies. The sample of this study was 225 village health volunteers in Mae Wang district, Chiang Mai and they worked in a flat area. Data collected during April - October 2555. The study tool was questionnaire. The data was analyzed by descriptive statistics and Chi-square statistics.

The results are summarized below.

1) Most of the village health volunteers wanted to work for benefits to the community.

The second was to have health knowledge and helping the ill peoples in the community. Health volunteer has been accepted by all groups as the public health officials and the community leaders. The village health volunteer had opportunities for career advancement. The village health volunteer affected their times and everyday life. Most of the village health volunteer commented that the workload was moderate and not more than their ability to do. The most important, the opinion of the majority had comments if the government does not support the 600 bahts for the commission; they were still a health volunteer further.

2) The performance of the village health volunteers in three areas were the planning, coordination and evaluation. The results found that the village health volunteers were participated in these activities more than 80 percents; including work planning, academic conference on the health volunteer national day, and coordination with the health officials, coordination with local governments and community leaders, and reporting the results of operations. But there were some points in the performances need to improve, including the preparation of primary health care centers in the community, data collection about illness and diseases, saving the note and presentations of the performances.

3) The role of the volunteers found that the role of village health volunteer in the past not as much as it should, and working pattern showed as the peer model. Most of them worked in the Community Health Center that their works must be supported by the various departments as reactive. But after the implementation of the proactive volunteer support strategies on the year 2552, there were changed the work of the village health volunteers from reactive to proactive. This was operating with a resolution of more complexes by the health officials as mentors. And found that all activities of proactive strategy were actually done but not cover all areas, because of even with the implementation of activities but there were both participate and some of them did not enter the activities.

The results of this study can be used as input for plan and support the implementation of village health volunteers in the operation of the public health.